

СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК ФАКТОР
РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
Нездоймінов С. Г., к.е.н., доцент
Одеський національний економічний університет

Розвиток сільського туризму в регіонах України є одним із напрямків залучення населення до підприємницької діяльності, потенціалом якого є людські ресурси сільської території та природно-рекреаційні ресурси, попит туристів на відпочинок в мальовничих сільських районах з ціллю відтворення фізичних та духовних сил. Загальний соціально-економічний ефект складається за рахунок застосування праці і створення нових робочих місць, подоланні просторової асиметрії розвитку регіональної економіки і відтворенні продуктивних сил суспільства. Відновлення та поширення діяльності закладів соціально-культурного призначення в туристично-рекреаційній галузі буде поступово формувати сферу нетрадиційних для села видів підприємницької діяльності в сфері гостинності та розваг. Формування туристичного потоку у внутрішньому туризмі, різновидом якого є сільський туризм, перш за все забезпечено положенням ст. 45 Конституції України, у якій закріплено право на відпочинок та щорічної відпустки. По друге, визначення діяльності в сфері сільського туризму в рамках особистого селянського господарства відповідно до статті 1 Закону України „Про особисте селянське господарство”. Прагнення до забезпечення сталого розвитку регіону висуває цілий комплекс вимог до існуючого якістю навколишнього середовища і вирішення проблеми взаємодії природи і суспільства. Концепція сталого розвитку регіону визначає актуальність створення такої системи, яка б забезпечувала збалансовану модель відносин між природним середовищем, різними видами господарської діяльності у сфері рекреації і туризму та соціально-економічними інтересами різних груп населення.

За даними Світового економічного форуму, Україна наразі використовує менш ніж третину від наявного туристичного та рекреаційного потенціалу. За експертними оцінками, при повноцінному розкритті українського туристичного потенціалу надходження до бюджетів усіх рівнів можуть становити до 10 млрд дол. США на рік, скільки отримують країни, спів вимірні з Україною за туристично-рекреаційним потенціалом [1, с. 27]. Інтеграція України в міжнародне співтовариство, реалізація стратегій регіонального розвитку, впровадження ринкових методів управління як економікою в цілому, так і окремими підприємствами сфери рекреації та туризму повинне ґрунтуватись на маркетингових дослідженнях динаміки туристичного потоку та попиту на регіональний туристичний продукт, який виробляється і пропонується в регіонах України.

Як показали дослідження розвитку аграрного сектору Одеського регіону, в області спостерігається негативна тенденція щодо погіршення та депресивності соціально-економічного розвитку в локальних регіонах, на що вказують

фактори природного приросту населення, щільності сільського населення, частка зайнятих у сільському господарстві, рівня середньої заробітної платні[2]. Для зменшення впливу цих чинників, на наш погляд, в регіоні може почати формуватися мережа зелених садиб, розташованих на даній території, спрямовано орієнтована на обслуговування туристів та рекреантів, які задіяні у в'їзному та внутрішньому туризмі [3].

Показниками регіонального розвитку сільського зеленого туризму може слугувати кількість садиб, кількість розміщених туристів, обсяг туристичного потоку, що кількісно відображує фактичне перебування туристів на даній території. Розглядаючи структуру туристичного потоку сільського зеленого туризму за регіонами України можна зробити висновок про потенціал розвитку територій щодо розвитку даного напрямку туризму. За офіційними даними джерел статистики, досліджень науковців щодо стану організованого туризму, Україна є туристичною країною, яка відправляє своїх громадян більше ніж приймає іноземців на своїй території. До політичної кризи, питома вага в'їзного туризму у загальному обсязі складала 7,21% у 2013 р. та 9,80% у 2012 р. Зменшується питома вага внутрішнього туризму в цілому в державі, як у відносному, так і в абсолютному вираженні – у 2012 р. вона становила 24,00%, а у 2014 р. – 12,40%. У 2013 році, загальна кількість обслугованих туристів за видом сільського зеленого туризму досягла – 49 948 осіб, що складає 7,1 % від загального туристичного потоку во внутрішньому туризмі (702615 осіб), з них в Одеському регіоні 1 566 осіб або 3,1% від загального обсягу за цим видом туризму (див. табл. 1). Доходи підприємців від наданих послуг в сфері сільського туризму регіону, склали 420,8 тис. грн. або 2,5 % від загального обсягу. Розподіл об'єктів розміщення (садиби) за регіонами вказує що лідерами з прийому туристів є Івано-Франківська (184 садиби), Львівська (36 садиб), Чернівецька (16 садиб) області [4, с.50].

Таблиця 1

Основні показники потенціалу розвитку сільського зеленого туризму в Україні та Одеському регіоні у 2013 р.

Регіон	Кількість садиб, одиниць	Кількість розміщених, осіб	Середня місткість садиб, місць	Доходи від наданих послуг (без ПДВ, акцизного податку і аналогічних платежів), тис. грн.
Україна	285	49 948	12,6	16 966,7
Одеська область	7	1566	13,1	420,8

Джерело: Складено автором за даними [4]

Визначення сільського туризму пріоритетним шляхом розвитку сільських територій і населених пунктів, тобто посилення формуючих гарантій держави, дозволяє значно прискорити процес становлення організаційно-правової та фінансово-економічної основ цього виду підприємницької діяльності у сфері сільського туризму. На наш погляд, для формування регіональної та державної бази статистики підприємницької діяльності в сфері надання послуг з

розміщення, які мають відношення до сільських територій, треба провести узгодження категорій «агросадиба», «Українська гостинна садиба» (терміни, які репрезентує Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні) до вимог ДСТУ 4527:2006 «Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення», де визначено індивідуальними засобами розміщення туристів «сільський будинок», «фермерський будинок», а колективним засобом розміщення – «агроотель» [5]. Отже, це значно прискорить реструктуризацію сфери гостинності в сільському зеленому туризмі на підприємницьких засадах їх розвитку та забезпечить гарантії якості послуг, що надаються. Обґрунтування доцільності розгляду цих питань і запровадження заходів і засобів правового регулювання проблемної сфери розвитку туристично – рекреаційного підприємництва визначається насамперед через неузгодженість і непрозорість нормативно-правової бази, що не дозволяє ефективно здійснювати обраний вид діяльності навіть в умовах спеціальних законів вузької спрямованості. Отже, подальший розвиток підприємницької діяльності в сфері сільського туризму буде формуватися за рахунок диверсифікації таких видів діяльності суб'єктів господарювання в рамках існуючого державного механізму регулювання підприємництва: надання характерних та супутніх туристичних послуг, реалізація туристичних товарів на підставі діяльності суб'єкта господарювання як туристичного агента; залучення місцевого населення до підприємницької діяльності з туристичного супроводу індивідуальних туристів та туристичних груп; посередницькі послуги з бронювання та оренди «фермерських будинків», «сільських будинків» як індивідуальних засобів розміщення не готельного типу, визначених державним стандартом.

Список використаних джерел

1. Економіка регіонів у 2015 році: нові реалії і можливості в умовах започаткованих реформ – К.: НІСД, 2015. – 92 с.
2. Нездоймінов С. Г. Підприємницький вектор розвитку регіонального туризму: монографія / С. Г. Нездоймінов. – Одеса: Пальміра, 2011. – 344 с.
3. Герасименко В. Г. Аграрний туризм як вид підприємництва: монографія / В. Г. Герасименко, С. Г. Нездоймінов. - Одеса: Пальміра, 2011. – 178 с.
4. Туристична діяльність в Україні у 2013 році: статистичний збірник. – К.: Державна служба статистики України, 2014. – 272 с.
5. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення: ДСТУ 4527:2006. – [Чинний від 2006-10-01]. – К.: Держспоживстандарт України, 2006. – 28 с.